

Sandra Särav-Tammus
Asekantsler
sandra.sarav@mkm.ee

Koopia

info@mkm.ee

Eesti Gaasiliidu seisukohad ja tagasiside LNG/LPG/CNG regulatsiooni muutmise kohta

Esiteks soovime tänada korraldatud ümarlaua eest, kus meil oli võimalik vahendada infot ja murekohti seoses täna kehtivate regulatsioonidega. Eesti Gaasiliit on sel teemal MKMiga koostööd teinud juba rohkem kui kaks aastat ning eelmise aasta VTK-ga on reaalselt alustatud protsessi, mis tagab mõistliku ja madalama kuludega regulatiivse keskkonna nii gaasi tarbivatele ettevõtetele kui ka teenusepakkujatele.

Eesti Gaasiliit on seisukoha kujundamisel kaasanud Elering AS-i, kes ei kuulu küll Eesti Gaasiliidu liikmete hulka, kuid oleme selles küsimuses probleemi olemust ühiselt jagamas, mistõttu oleme arvestanud nendepoolse sisendiga ja käesoleva pöördumise ettepanekud peegeldavad kogu gaasituru osalisi Eestis.

Taust

Euroopa Parlament võttis 4. juulil 2012 vastu direktiivi 2012/18/EU ehk nn. Seveso-III direktiivi. Direktiivi eesmärk oli ennetada ohtlike kemikaalidega toimuvaid õnnetusi ja vähendada õnnetuste riske. Kõik EL riigid olid kohustatud võtma riiklikul ja ettevõtte tasandil meetmeid, et vältida suurõnnetusi ning tagada nõuetekohane valmisolek ja reageerimine selliste õnnetuste korral. Eesti võttis Seveso-III direktiivi nõuded üle kemikaaliseadusesse (KemS) 2015. aastal.

Seveso-III direktiivi järgi jagunevad hõlmatud ettevõtted kahte ohtlikkuse kategooriasse:

- Madalam tase: ettevõtted, kus ohtlike ainete sisaldus ületab teatud künniskogust;
- Kõrgem tase: ettevõtted, kus ohtlikke aineid käideldakse madalamast tasemest oluliselt suuremates kogustes ja mis nõuavad veelgi rangemat kontrolli, et vältida ja minimeerida suurõnnetuste tagajärgi.

Erinevalt Seveso direktiivist, kus oli **kaks** ohtlikkuse kategooriat, kehtestati KemS-iga **kolm** ohtlikkuse kategooriat. Lisaks direktiivi „kõrgemale“ ja „madalamale“ ohutasemele (KemS-s nimetatud vastavalt A ja B kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtted) kehtestati Eestis veel ka eriti madala ohutaseme nõuded (KemS-s nimetatud ohtlikud ettevõtted), mille künniskogused on tuleohtlike gaaside puhul seatud KemS-is kordades madalamaks, kui direktiivis nõutu.

Seveso nõuded	-	Madalam tasand	Kõrgem tasand
KemS nõuded	Ohtlik ettevõtte	B-kat. ettevõtte	A-kat. ettevõtte
KÜNNISKOGUSED TONNIDES KÄITISE KOHTA			
Maagaas ja biometaan gaasiline	5	10	50
Maagaas ja biometaan veeldatud	5	50	200
Naftagaasid veeldatud	5	50	200

Võib põhimõtteliselt nõustuda, et mida väiksemat kogust ohtlikku gaasi käideldakse, seda väiksemad on tekkida võiva õnnetuse mõjud. Ettevaatusprintsip on riskijuhtimises tavapärane lähenemisviis ja sellest lähtumine on igati arusaadav. Samas pole võimalik leida põhjendust, et miks peeti KemSi vastuvõtmisel „ohtlikuks“ just selliseid ettevõtteid, kus künniskogused on 5 tonni aga mitte 4 või 6 tonni.

2015. aastaga võrreldes, mil KemS vastu võeti, on tehnoloogia oluliselt edasi arenenud. Need piirangud, mis võisid mõistlikud tunduda 10 aastat tagasi, on täna hakanud ettevõtete tegevust oluliselt piirama, tekitavad asjatut bürokraatiat ja tarbijatele lisakoormust. Kuna meie lähiriikides Eestiga sarnane ohtliku ettevõtte regulatsioon puudub, on Eesti ettevõtted ja tarbijad seatud naabritest halvemasse olukorda. On olnud juhuseid, kus Eesti ettevõtjad on jäänud oma koduturul alla naaberriikidest pärit „gastroleerijatele“, kes Eestis kehtivatest erinõuetest kuulnud pole ja kui olekski, neid ikkagi täitma ei vaevu. Paraku ei suuda ka TTJA järelevalve selliseid juhtumeid avastada, veel vähem takistada.

Lisaks koosolekul välja toodud erinevatele olukordadele, toome veel mõned näited, kus liiga madalale seatud ohtliku ettevõtte künniskogus takistab arenenud tehnoloogia kasutuselevõttu ja pärsib ettevõtjate püüdlusi efektiivsuse saavutamisel:

- Biometaani konteinerid: Eestis laialt kasutatav, 20 jala suurune kõrgsurvestatud (ca 250 baari) biometaani metallist balloonega veokonteiner mahutab kuni 2,7 tonni gaasi. Selleks, et transportida gaasi biometaani tootmispaigast tarbijani, kasutatakse mitut konteinerit ja mingil ajahetkel võivad olla näiteks 2 konteinerit korraga gaasi tarbimiskohas tühjenemas. Sõltumata sellest, et enamasti on üks konteineritest tühi ja vaid teine, tühja asemele toodud konteiner, on täis, arvestab TTJA, et ühte tühjenemispunkti võib koguneda maksimaalselt $2 \times 2,7 = 5,4$ tonni tuleohtlikku gaasi mis klassifitseerib selle punkti automaatselt ohtlikuks ettevõtteks. Veelgi keerulisem on olukord uuemate, 40 jala suuruste komposiitmaterjalist balloonega konteinerite kasutamisega. Kuigi ühte sellisesse konteinerisse mahub 6 tonni gaasi, mis annaks veokuludes märgatavat kokkuhoidu, väldivad ettevõtted selliste konteinerite kasutuselevõttu, et mitte muutuda ohtlikuks ettevõtteks koos selle määratlusega kaasnevate kuludega;
- LPG mahutid: Eesti kasutatakse palju erinevaid mahuteid, mille mõõdud algavad 2,7m³ (ca 1,15tonni), 4,8m³ (2,04t) ja 6,3m³ (2,68t). Tööstuses kasutatakse peamiselt Poolas või Türgis seeriaviisiliselt toodetud standardseid LPG mahuteid, millest väikseimate mahutavus on ca 7,5 tonni LPG-d. 5 tonniste mahutite soetamine oleks küll võimalik, kuid nende maksumus nende mahutavuse suhtes on kõrgem ja nende väärtus järelturul on suhteliselt madalam. Selleks, et mitte sattuda ohtliku ettevõtte kategooriasse, peavad Eesti ettevõtted

tegema lisainvesteeringuid, vähendama mahuti maksimaalset võimalikku täiteastet ja suudavad seeläbi TTJA-le tõendada, et 7,5 tonnise mahuti tegelik mahtuvus on muudetud väiksemaks, kui 5 tonni;

- **LNG ajutised mahutid.** Euroopas kasutatakse laialdaselt LNG veovahendeid (LNG veohaagised või LNG konteinerid), mis mahutavad 17–20 tonni LNG-d. Olukordades, kus tekib ootamatu (gaasivõrkude rikked, gaasivarustuse häired) või ajutine (remonditööd gaasivõrkudel või gaasitarbijate juures) hädavajadus ajutise gaasivarustuse pakkumiseks, kasutatakse LNG aurustamist otse veovahendilt (läbi aurusti) gaasitorustikku. Kuna seejuures ühes punktis käideldakse rohkem, kui 5 tonni LNG-d, siis satuvad sellised käitised automaatselt ohtlike ettevõtete kategooriasse. Kiireloomulistel töödel pole ohtlikule ettevõttele seatud bürokraatlikke nõudeid täita ainuüksi seepärast, et TTJA loamenetlus võtab aega 2–3 kuud, tihti enamgi. Etteplaneeritavatel töödel ei ole pahatihti võimalik luba taotleda, sest loa saamiseks tuleks eelnevalt hankida ehitusluba või halvematel juhtudel läbida planeeringumenetlus.

Tuleb rõhutada, et ettevõtjad väldivad võimalusel ohtlikuks ettevõtteks klassifitseerimist mitte seetõttu, et nad sooviksid teha järeleandmisi ohutuses vaid seetõttu, et ohtlikuks ettevõtteks klassifitseerumine toob kaasa aeganõudva ja vägagi kuluka bürokraatiakoorma. Ettevõttele tuleb koostada dokumentatsioon, taotleda käitamisluba ja tasuda 640 eurot riigilõivu iga käitise registreerimise puhul. Samal ajal TTJA kontrollib dokumentatsiooni, menetleb taotlusi ja hiljem kontrollib loa täitmist. Kogu protsess võtab aega, on ressursimahukas ning kõik sellega kaasnevad kulud kajastuvad lõpuks lõpptarbija rahakotis. See põhjustab ettevõtetele reaalselt kõrgemaid kulusid, mis mõjutab otseselt konkurentsivõimet.

Tulenevalt eeltoodust teeb EGL käesolevaga ettepaneku tõsta tuleohtlike gaaside käitlemisel ohtlikuks ettevõtteks määramise künniskoguseid kõigil gaasidel 5-lt tonnilt 10-le tonnile ja LNG käitlemisel ajutise hädavajaduse korral 20-le tonnile.

Sellest tulenevalt on vaja muuta järgmisi õigusakte:

1. Määruse muutmine

Majandus- ja taristuministri 2. veebruari 2016.a määruse nr 10 „Kemikaali ohtlikkuse alammäär ja ohtliku kemikaali künniskoguse ning ettevõtte ohtlikkuse kategooria määramise kord“ lisas

- Tabel 1 „Ohtlike kemikaalide ohukategooriad“ P osa – „Füüsikaline oht“ rida P2 „TULEOHTLIKUD GAASID“ veerus „Alammäär ohtliku ettevõtte määramiseks (tonnides)“ asendada arv „5“ arvuga „10“;
- Tabel 2 „Ohtlikud ained“ rida 18 „Tuleohtlikud veeldatud gaasid“ veerus „Alammäär ohtliku ettevõtte määramiseks (tonnides)“ asendada arv „5“ arvuga „10“.

2. Kemikaaliseaduse muutmine

KemS § 20 lõiget 2 täiendada punktiga 3¹ järgmises sõnastuses:

*„väljaspool käitist toimuvale, kuni **20 tonni** veeldatud metaani taasgaasistamisele, kui see toimub lühiajaliselt kuni 30 päeva kestvate remonditööde ajal või gaasi varustuskindluse häirete ajal“*

3. Seadme ohutuse seaduse muutmine

SeOS § 3 täiendada punktiga 7¹ järgmises sõnastuses:

*„Gaasiseadme paigaldamist seadmetöö käigus ja kasutamist seadmena lühiajaliselt kuni **30 päeva** jooksul, ei loeta EhS § 3 mõistes ehitamiseks“.*

Turuosalised on varasemalt olnud valmis jagama igakülgset infot TTJA-ga, et remonditööde või gaasivarustuskindluse häirete ajal oleksid need asukohad kohe teada. Skemaatilise skeemi joonis koos kujadega on kindlasti sellise iseloomuga tööde korral tegevuse lahutamatu osa, mis oleks ühtlasi kooskõlas SeOS nõuetega ja näeme, et auditi teostamine on samuti vajalik, sest kolmanda osapoolle vaade ohutuse tagamiseks on meie jaoks ülioluline.

Lugupidamisega

(digitaalselt allkirjastatud)

Heiko Heitur

Tegevjuht